

מראי מקומות - יבמות

ד.

ציצית מהבגד, כגון שנעשה בת ג' כנפות, ודאי חזר איסור כלאים עליו לכ"ע. וא"כ מוכח מזה דההיתר הוא רק משום המצוה, ושפיר יש ללמוד מזה דעדל"ת. אולם הק' ע"ז, דמ"מ למה לא ילפי' מהכא דבכל מקום דעדל"ת יהא בתורת היתר, ואפי' היכא דאפשר לקיים שניהם יהא מותר מדאורייתא בכל עדל"ת, ולא תי'.

ה. מנין ליבמה שנפלה לפני מוכה

שחין שאין חוסמין אותה, וכו'.

כ' הריטב"א במכות (כג.) דאף דמה דאמר מוכה שחין לאו דוקא הוא, וה"ה לחביריו השנויים בכתובות (עז.) דאלו כופין אותו להוציא, מוכה שחין וכו', ומיהו דוקא הם, אבל יבם שאין בו מום בגופו, אע"פ שיש שם אמתלאות, מ"מ חוסמין אותה, ואין כופין אותו לחלוץ לעולם.

ה. אפי' למאן דלא דריש סמוכים

בעלמא במשנה תורה דריש

ומבואר מהמשך הסוגיא דהא דדריש ר' יהודה סמוכים דלא יגלה כנף אביו, היינו משום שהוא מוכח או מופנה. וא"כ, לכאור' יש להעיר, דא"כ מ"ש משנה תורה מכל התורה כולה, הרי לכאור' גם כל התורה ידרוש כן אם מוכח הוא או מופנה. וכ' תוס' (ד"ה וכו' מפני) דמשנה תורה לאו דוקא, וכל מקום דמוכח או מופנה דריש, אלא דקים לי' דמשנה תורה כולהו או מוכח או מופנה, ולכן נקט משנה תורה. אבל המהר"ב רנשבורג הביא מהראב"ן דחי' דרך במשנה תורה דרשי' [אפי' מוכח או מופנה], משום דכל התורה מפי הגבורה נאמרה ואין מוקדם ומאוחר בתורה, אבל משה רבנו סידר משנה תורה, והוא סידר פרשה אחר פרשה דוקא כדי להדרש. וע' בהראשונים (רמב"ן, רשב"א, ריטב"א) שכ' דהגם דמופנה שייך בכל התורה כולה, אבל מוכח לא שייך אלא במשנה תורה, לפי שכל התורה כחדא פרשה הוא (וצ"ע כוונתם בזה). וע"ע בריטב"א בברכות (כא:) שביאר משום דמשנה תורה דברי משה הן, ואע"פ שכולם נאמרו מפי הגבורה, מ"מ כיון שכבר נאמרו תחלה בסידור אחר ועכשיו חוזר ואומר בסידור זה, ודאי כשסומך הדברים זה לזה לדרשא נסמכו, כיון שאינם סדורין בסידור ראשון.

ו. בשומרת יבם הכתוב מדבר, ולעבור עליו בשני לאווין הק' רעק"א, למה השמיט הרמב"ם דין זה דעבר בשני לאווין, הרי שי' הרמב"ם היא דקיי"ל כרבנן דבתו מאנוסתו מותרת, וא"כ ע"כ בשומרת יבם הכתוב מדבר, ולעבור עליו בשני לאווין, ע"ש מש"כ ליישב.

א. מנלן דדחי דכתיב לא תלבש

שעטנז גדילים תעשה לך

הק' הרמב"ן והריטב"א, איך ילפי' לכל התורה כולה מציצית, דלמא עשה דציצית שאני משום שהיא שקולה כנגד כל המצוות. וכ' הריטב"א "דזה לא חשיב חומרא, דהא תנן הוי רץ למצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות".

ב. גדילים תעשה לך

הק' הבית הלוי (חלק א', סי' א', ה'), למה צריך לסברא דעשה דוחה לא תעשה כדי להתיר שעטנז בציצית, תיפוק לי' דכל האיסור לבישת שעטנז הוא רק היכא דלובש בה לבישת הנאה, והרי מצוות לאו ליהנות ניתנו. וכ' ד"זה לא קשה כלל, דהא גבי ציצית עיקר לבישתו של הבגד הא רק להנאותו, דהא אינו מחויב כלל ללבוש בגד בת ד' כנפות, רק אם לובש בגד בת ד' כנפות להנאותו מחויב להטיל בו ציצית, ובזה לא שייך המושג של מצוות לאו ליהנות ניתנו.

וע"ע בקהלות יעקב (ד') דכ' ליישב דבמצות ציצית המצוה אינה לבישת הבגד כלל, אלא לבישת חוטי הציצית. וא"כ, בלבישת גוף הבגד אין עשיית מצוה כלל, ושוב לא שייך לומר עליה דמצוות לאו ליהנות ניתנו.

וע"ע בבית הלוי שם שכ' לפקפק בכלל שיהא שייך דינא דמצוות לאו ליהנות ניתנו במצות ציצית [והק' על הכסף משנה שכ' כן בהל' ציצית א, יא], וכ' דאולי כל דין זה דמצוות לאו ליהנות ניתנו היינו היכא דבעל כרחו צריך לעשות המצוה, אז אמרי' דמצוות לאו ליהנות ניתנו, רק גזירת מלך בעל כרחן של ישראל, כלשון רש"י ברי"ה (כח.). אבל מצוה כציצית, דאם ירצה ילבש בגד של ד' כנפות, ואם לא ירצה אינו מוכרח לעשותו, אולי בזה באמת אמרי' דמצוות כאלו ליהנות ניתנו.

ג. גדילים תעשה לך

אי' בתוס' במנחות (מא. ד"ה תכלת) דבגד ציצית יכול להיות של שעטנז, ויכול ללבושו אפי' בלילה, כשאינו מחויב בציצית, וגם אשה יכולה ללבוש בגד זה של ציצית שהוא של שעטנז. ולכאור' ק', דא"כ לכאור' פשוט דגדר עדל"ת של ציצית הוא הותרה, דאפי' במקום שאפשר לקיים שניהם יכול ללבוש כלאים בציצית. וא"כ, איך ילפי' מזה לכה"ת כולה שיש דין עדל"ת, דקיי"ל שהוא רק במקום שא"א לקיים שניהם. וכ' הקובץ הערות (ט, ג') "וטעמו של דבר זה נראה, דאפי' נימא דכלאים בציצית הותרה אפי' בלילה, ואפי' לנשים, מ"מ יסוד ההיתר הוא משום המצוה שישנה בהבגד, ואם נפקע חיוב